

Náučný chodník Lesom medzi Plesom a plesom

Kraj:	Prešovský
Okres:	Poprad
Geomorfologické jednotky:	Tatranské podhorie a Vysoké Tatry
Geologické jednotky:	kvartérne glacigénne sedimenty a jadrové pohorie
Chránené územia:	Tatranský národný park, národná prírodná rezervácia Mlynická dolina a národná prírodná rezervácia Mengusovská dolina
Prístup:	TEŽ / OŽ / bus Štrbské Pleso a pešo 0,7 km severným smerom k lyžiarskemu areálu
Východisko:	Štrba, Štrbské Pleso, odbočka turistického chodníka (Č) pri Heliose
Trasa:	Štrba, Štrbské Pleso, pri Heliose - Trigan - rázcestie nad Popradským plesom
Dĺžka, prevýšenie:	4 km, prevýšenie 250 m (opačným smerom 85 m)
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	14
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, geovedné, lesnícke

Typ chodníka: samoobslužný, obojsmerný, líniový, peší, celoročný **s výnimkou zimy** (pozri upozornenie nižšie)

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník je súbežný s červenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2001

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: Sprievodca Vitajte na lesnom chodníku Štrbské Pleso – Popradské pleso (2001)

Kontakt: Správa Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici – ústredie Tatranská Lomnica, Tatranská Lomnica 66, 059 60 Vysoké Tatry, tel. 052 / 4780 350

Poznámka: Náučný chodník je niekedy označovaný aj ako lesný chodník Štrbské Pleso – Popradské pleso.

Upozornenie: Počas snehovej pokrývky, resp. v zimnom období nie je trasa priechodná v celej svojej dĺžke, keďže v úseku Trigan – Popradské pleso je potrebné z dôvodu lavínového ohrozenia pod svahom Patrie od zastávky 6 pri turistickom rázcestí Trigan používať tzv. zimnú cestu (zelená turistická značka).

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Námetom k nemu môže byť pracovný list Náučný chodník Lesom medzi Plesom a plesom.

V prípade nepriaznivého počasia odporúčame nenáročný a variabilný náučný chodník Štrbské Pleso.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Štrbské Pleso (Štrba-Štrbské Pleso resp. Vysoké Tatry-Štrbské Pleso). Najvyššie (1 346 m n. m.) položená podtatranská osada severozápadne od Svitú v strednej časti Tatranského podhoria v okolí jazera Štrbské pleso neďaleko od Cesty slobody, kedysi prevažne s liečebno-kúpeľnou, dnes s turistickou funkciou. Osada Štrbské Pleso vznikla v roku 1872, kedy nedlho po postavení Košicko-bohumínskej železnice (prechádzajúcej pri neďalekej Štrbe) postavili na juhovýchodnom brehu plesa dva jednoduché prízemné zruby, ktoré nasledovali ďalšie chaty, letohrádky, reštaurácie. V roku 1885 bol osade priznaný charakter liečebných kúpeľov. V roku 1896 bola prepojená so stanicou Štrba parnou ozubnicovou železnicou a v roku 1912 elektrickou železnicou so Starým Smokovcom. V roku 1900 bolo juhovýchodne od plesa vytvorené na mieste rašeliniska umelé jazero – Nové Štrbské pleso. V roku 1906 na južnom brehu plesa začala výstavba hotelov a sanatórií, ktorých budovy po prestavbách stoja dodnes. Po prvej svetovej vojne cesta od Pribyliny spájajúca podtatranské osady sa dostala do správy štátu, bola pomenovaná Cestou slobody a začalo sa s jej postupnou prestavbou. Po druhej svetovej vojne a po znárodnení v roku 1948 výhradnú správu nad kúpeľmi prevzal štát. Osada sa stala v roku 1970 dejiskom majstrovstiev sveta v klasických lyžiarskych disciplínach, s čím súvisela výstavba lyžiarskeho strediska so skokanskými mostíkmi a hotelom FIS, hotela Panoráma a i. Boli vybudované i ďalšie liečebné domy (napr. v roku 1976 Helios – aj medzinárodne významné Národné klimatické centrum pre liečbu respiračných ochorení). Po roku 1989 kúpele stratili svoju funkciu a po privatizácii buď chátrajú, alebo boli prebudované na luxusné hotely. V roku 2007 sa časť územia Štrbského Plesa včítane osady vrátila do administratívneho pôsobenia a stala sa jednou z troch miestnych častí obce Štrba a časť územia zostala jednou z troch častí mesta Vysoké Tatry.

Štrbské pleso. Jazero ľadovcového pôvodu v Tatranskom podhorí v predpolí Mlynickej doliny pod južnými svahmi Vysokých Tatier vo výške 1 346 m n. m. v osade Štrbské Pleso, druhé najväčšie na slovenskej strane Tatier. Ide o naše najväčšie morénové jazero s rozlohou necelých 20 ha. Jeho panva

sa vyvinula pri vytopení asi 80 m hrubej kryhy rozpadnutého ľadovca Mlynickej doliny, zasypanej bočnou morénou mladšieho ľadovca, je teda výtopiskovo-hradeným jazerom. Prvý ho spomína Dávid Frölich v roku 1644 v diele *Bibliotheca seu Cynosura Peregrinantium*. Pred príchodom turistov ho poznali uhliari, poľovníci, drevorubači a bylinkári. Patrilo liptovskej rodine Szentiványiovcov, v roku 1901 ho odkúpil uhorský štát. Od konca 19. storočia sa umelo zarybňovalo a v zime pre chladiarenské ciele na ňom lámali ľad, ktorý bol veľmi čistý. Vydávali ho do Budapešti, Berlína a Viedne. Pleso nemá žiaden viditeľný prítok ani odtok. Podľa merania z roku 2002 má hĺbku až 26 m. Podarilo sa ju namerať len náhodou počas iného prieskumu jazera. Pozoruhodnosťou je prítomnosť ryby sih maréna (*Coregonus maraena*). Ide pravdepodobne o posledné miesto na svete, kde sa nachádza vo svojej čistej forme. Siha sem dovezli v roku 1929 rybári z Třeboňska v Čechách. Opätovne ho odborníci objavili náhodne až v roku 1986. Dnes musí sih bojovať o prežitie s ploticou, ostriežom, štukou a eutrofizáciou. Ako nepôvodný druh nie je chránený.

Národná prírodná rezervácia Mlynická dolina. Chránené územie vo Vysokých Tatrách severne od Štrbského Plesa vyhlásené v roku 1991 na ochranu mimoriadne vzácneho územia Mlynickej doliny s typickou vertikálnou stupňovitou typov krajiny, glaciálnym reliéfom, vzácnymi rastlinami kyslých i mylonitových podkladov s výskytom vrby švajčiarskej. Vyskytuje sa v nej v masíve Patrie najvyššie siahajúca horná hranica lesa v Tatranskom národnom parku. V strednej časti doliny potok Mlynica prekonáva asi 25 m vysoký stupeň vodopádom Skok.

Národná prírodná rezervácia Mengusovská dolina. Rozsiahle chránené územie vo Vysokých Tatrách severne od zastávky TEŽ Popradské pleso na území v závere rozvetvenej Mengusovskej doliny a Zlomiskovej doliny vyhlásené v roku 1991 na ochranu cenného územia kryštalinika Vysokých Tatier so vzácnym výskytom kryštalických bridlíc v granodioritovom masíve, bralného glaciálneho reliéfu, jazier a viacerých vzácných druhov rastlín, živočíchov a ich biocenóz. V závere mohutného trógu Mengusovskej doliny sa nachádza Veľké Hincovo pleso, najväčšie a najhlbšie (54 m) pleso v slovenskej časti Tatier (celkovo štvrté najväčšie a tretie najhlbšie). Dolina je pramennou oblasťou rieky Poprad, ktorá vzniká necelý kilometer severne od zastávky TEŽ Popradské pleso sútokom Hincovho potoka, vytekajúceho z Veľkého Hincovho plesa, a Krupej, vytekajúcej z Popradského plesa.

Popradské pleso. Jazero ľadovcového pôvodu v južnej časti Vysokých Tatier v Mengusovskej doline vo výške 1 494 m n. m. Má hĺbku 17 m, rozlohou je to piate najväčšie pleso slovenskej časti Tatier. V okolí sú dobre viditeľné bloky hornín opracované ľadovcom - guliaky. Na severozápadnom brehu jazera stojí Chata pri Popradskom plese z roku 1961 na mieste predchádzajúcich objektov, budovaných tu od roku 1879, a Majláthova chata (z roku 2011). Obe sú celoročne prístupné a otvorené. Do plesa viacerými ramenami ústi od severovýchodu Ľadový potok a v jeho najjužnejšom bode z neho vyteká krátka (2,1 km) riečka Krupá, ktorá sútokom s Hincovým potokom vytvára rieku Poprad.

Ostrva (1 984 m n. m.). Nevýrazný vrchol na konci bočnej juhozápadnej rássochy v masíve Končistej v južnej časti Vysokých Tatier juhovýchodne nad Popradským plesom. Sedlom (1 966 m n. m.) medzi Ostrvou a Tupou prechádza červeno značený turistický chodník Tatranská magistrála, tu iste frekventovaný pre krásny výhľad do Mengusovskej doliny a Zlomiskovej doliny. Stráne Ostrvy oddávna poznali pytlíci a poľovníci. Prvý chodník z Vyšných Hágov vybudoval v roku 1886 Uhorský karpatský spolok, dnešný tunajší úsek magistrály je z rokov 1930 - 1931.

Symbolický cintorín obetí hôr pri Popradskom plese. Pietne miesto v limbovom háji v strmom svahu nad Krupou pod skalnou stenou Ostrvy poniže Popradského plesa s pamätnými tabuľami menovite pripomínajúcimi ľudí, zahynulých vo Vysokých Tatrách ako aj iných svetových horstvách. Začal sa budovať v roku 1936 z iniciatívy a za veľkého osobného vkladu českého maliara Otakara Štáfla a Alojza Lutonského, tajomníka Klubu československých turistov v Novom Smokovci, s cieľom sústrediť na dôstojnom mieste na rôznych miestach Tatier pribúdajúce tabuľky ich obetí. Stojí v ňom

kaplnka, naprojektovaná Róbertom Vosykom podľa vzoru spišských kaplniek, a vyše sedem desiatok drevených zdobených krížov, z ktorých 50 od rezbára Jozefa Fekiača Surovca-Šumného z Detvy osadil v roku 1938 sám Otakar Štáfl. Cintorín bol vysvätený a sprístupnený v roku 1940. Od roku 1963 je kultúrnou pamiatkou. Najstaršou je tabuľka z roku 1911 venovaná Jenö Wachterovi, ktorý zahynul v roku 1905 pri zlaňovaní zo Žabieho koňa. Dnes je v cintoríne vyše 370 pamätných tabúľ s viac ako 500 menami; umiestňovanie nových pre obmedzený priestor podlieha prísnyim kritériám. Cintorín je prístupný po turistickom chodníku, a to len sezónne od 30. apríla do 15. decembra pre zimnú uzáveru žltej turistickej značky na úseku rázcestie Popradská poľana až Popradské pleso.

Tatranské podhorie. Jeden z troch geomorfologických podcelkov **Podtatranskej kotliny**, lemujúci západnú polovicu južného úpätia Západných Tatier a celé južné a juhovýchodné úpätie Vysokých Tatier. Ide o hladko modelové výškovo rozčlenené pretiahle územie vo výškach 900 - 1 450 m n. m. zhruba medzi ústím Račkovej doliny a Tatranskými Matliarmi budované balvanitým materiálom (čelných a čelno-bočných) morén ľadovcov, ktoré počas pleistocénu v časoch maximálnych zaľadnení vytekali z tatranských dolín do ich predpolia - dnešných kotlín, Liptovskej a Popradskej. Tieto naň pod miestami strmými okrajovými svahmi nadväzujú a spoločne tvoria Podtatranskú kotlinu.

Tatranský národný park (TANAP). Najstarší a najrozľahlejší národný park na Slovensku, vyhlásený v roku 1948, na poľskej strane Tatier o šesť rokov neskôr. Dnes zahŕňa územie **Západných Tatier**, **Vysokých Tatier** ako aj **Belianskych Tatier**. Tieto pohoria majú vysokohorský (alpínsky) charakter, v časti Vysoké Tatry 30 štítov a veží presahuje výšku 2 500 m n. m., je medzi nimi aj najvyšší vrch Tatier, Slovenska a Karpát, Gerlachovský štít (2 655 m n. m.). Ich reliéf formovali horské ľadovce, ktorých pozostatkom je množstvo jazier - plies. Oficiálnym symbolom TANAPu je endemit kamzík vrchovský tatranský. Typickými sú aj plesnivec alpínsky, kosodrevina či orol skalný a svišť. Mimoriadnou udalosťou na území TANAPu bola vetrová kalamita, ktorá 19. novembra 2004 postihla južné svahy Vysokých Tatier, najmä však Tatranského podhoria a priláhlej časti Podtatranskej kotliny medzi Podbanským a Tatranskou Kotlinou (30 km) a naddho zmenila charakter postihnutého územia. Atraktivita prírodných krás udržuje trvale vysokú návštevnosť parku. Na jeho území je okolo 600 km turistických chodníkov a 16 značených cyklistických chodníkov. Správa TANAPu sídli vo Svite, pracovisko má aj v Liptovskom Mikuláši. TANAP včítane jeho ochranného pásma prekrýva bilaterálna Biosférická rezervácia Tatry, do svetovej siete UNESCO zapísaná v roku 1993, viaceré územia európskeho významu (napr. Tatry, Poš, Machy) a chránené vtáčie územie Tatry (obe posledné kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Les sa prihovára
2. Les nie sú iba stromy
3. Les vznikol tisícročia
4. Les má vlastné zákony
5. Nie je les ako les
6. O lesných živočíchoch
7. O lesných drevinách
8. Limba
9. O lesných rastlinách
10. Aj les niekde končí
11. Les a lavíny
12. Les a voda
13. Neubližujme lesu

14. Vitajte na lesnom chodníku Popradské pleso - Štrbské Pleso!

